

**CENTRALNE MUZEUM JEŃCÓW WOJENNYCH
W ŁAMBINOWICACH-OPOLU**

ŁAMBINOWICKI ROCZNIK MUZEALNY

**JEŃCY WOJENNI
W LATACH II WOJNY ŚWIATOWEJ**

32

OPOLE 2009

Od Redakcji

Kolejny, już 32 tom „Łambinowickiego Rocznika Muzealnego”, który oddajemy do rąk czytelników, prezentuje wybrane sylwetki polskich jeńców wojennych z okresu II wojny światowej. Zdecydowaliśmy się na przedstawienie kilku postaci, które wywodzą się z różnych środowisk społecznych i charakteryzują nierzadko rozbieżnymi poglądami politycznymi, a także odmiennymi doświadczeniami z czasu wojny i niewoli. Wśród nich są osoby, które już przed II wojną światową lub w jej trakcie miały poważne osiągnięcia w życiu zawodowym, jak i te, których kariery rozwinęły się dopiero po wojnie: w kraju lub na emigracji. Wybór tych postaci był trudny i mamy świadomość, że może być dyskusyjny. Wśród prezentowanych sylwetek znaleźli się żołnierze Wojska Polskiego i Armii Krajowej, którzy trafili do niemieckich, a także radzieckich obozów jenieckich i obozów internowania na Litwie. W większości są to osoby wyróżniające się pod wieloma względami: zawodowi wojskowi o dużej charyzmie i niezłomnych charakterach jak generałowie Tadeusz Piskor i Waław Jan Przeździecki oraz ludzie polityki, nauki i kultury: profesorowie Waław Komarnicki, Witold Kula i Kazimierz Michałowki, dr Maria Irena Mileska, Edward Wolski. W niniejszym tomie rocznika pominięto dział „Wspomnienia i Relacje”. Układ pozostałych części wydawnictwa nie został zmieniony.

SPIS TREŚCI
TABLE OF CONTENTS
INHALTSVERZEICHNIS

Od Redakcji [From the Editing Staff / Von der Redaktion] 5

ARTYKUŁY I MATERIAŁY
ARTICLES AND MATERIALS
BEITRÄGE UND MATERIALIEN

Jerzy Izdebski, General Tadeusz Piskor (1887–1951) 9
General Tadeusz Piskor (1887–1951) (Summary) 26
General Tadeusz Piskor (1887–1951) (Zusammenfassung) 26

Wanda K. Roman, General Waclaw Jan Przeździecki w obozach na Litwie i w Związku Sowieckim 29
General Waclaw Jan Przeździecki at the camps in Lithuania and in the Soviet Union (Summary) 44
General Waclaw Jan Przeździecki in den Lagern in Litauen und in der Sowjetunion (Zusammenfassung) 45

Violetta Rezler-Wasielewska, Profesor Kazimierz Michałowski 1901–1981 47
Professor Kazimierz Michałowski 1901–1981 (Summary) 85
Professor Kazimierz Michałowski 1901–1981 (Zusammenfassung) 85

Sławomir Kalbarczyk, Profesor Waclaw Komarnicki w niewoli sowieckiej 1939–1941 87
Professor Waclaw Komarnicki in the Soviet captivity 1939–1941 (Summary) 103
Professor Waclaw Komarnicki in sowjetischer Gefangenschaft 1939–1941 (Zusammenfassung) 103

Małgorzata Klasicka, Porucznik Maria Irena Mileska w niewoli niemieckiej (1944–1945) 105
Lieutenant Maria Irena Mileska in the German captivity (1944–1945) (Summary) 121
Oberleutnant Maria Irena Mileska in der deutschen Gefangenschaft (1944–1945) (Zusammenfassung) 121

Marcin Kula , Wspomnienia o wspomnieniach. Syn o pobycie Witolda Kuli w niewoli	123
Recollections about recollections. The son about the stay of Witold Kula in captivity (Summary)	134
Erinnerungen an Erinnerungen. Der Sohn über den Aufenthalt von Witold Kula in Kriegsgefangenschaft (Zusammenfassung)	1355

ARCHIWUM

ARCHIVES

ARCHIVMATERIAL

Joanna Strzelczyk , Zbiór Edwarda Wolskiego w Archiwum Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu	139
The collection of Edward Wolski in the Central Museum of Prisoners-of-War in Łambinowice-Opole (Summary)	150
Sammlungen von Edward Wolski im Archiv des Zentralen Kriegsgefangenenmuseum in Łambinowice-Opole (Zusammenfassung)	150

RECENZJE I OMÓWIENIA

REVIEWS AND DISCUSSIONS

REZENSIONEN UND BESPRECHUNGEN

Jarosław Pałka, <i>General Stefan Mossor (1896–1957). Biografia wojskowa</i> [General Stefan Mossor (1896–1957). A Military Biography / General Stefan Mossor (1896–1957). Eine militäre Biographie]. Wydawnictwo: Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa 2008, 504 s. (Przemysław Jagieła)	155
Tomasz Toborek, <i>Edward Pfeiffer „Radwan”</i> [Edward Pfeiffer ‘Radwan’ / Edward Pfeiffer „Radwan”]. Wydawnictwo: Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Łodzi, Łódź 2009, 142 s. + il. (Piotr Stanek)	163
Jerzy Fularski, <i>Według gwiazd na wschód. Moja ucieczka z oflagi i inne wojenne przeżycia</i> , spisał i zredagował Władysław Wróblewski [Following the Stars Eastwards. My flight from the Oflag and other wartime vicissitudes, written down and edited by Władysław Wróblewski / Nach den Sternen nach Osten. Meine Flucht aus einem Oflag und andere Kriegserlebnisse]. Wydawnictwo: Drukarnia-Międzychód, Międzychód 2009, 103 s. + il. (Magdalena Kruk-Kuchcińska)	167

Oliver Clutton-Brock, <i>Footprints on the Sands of Time. RAF Bomber Command Prisoners of War in Germany 1939–1945</i> [<i>Ślady na piaskach czasu. Lotnicy oddziałów bombowych RAF-u – jeńcy wojenni w Niemczech 1939–1945 / Fußspuren im Sand der Zeit. Flieger des RAF Bomber Command – Kriegsgefangene in Deutschland 1939–1945</i>], Londyn 2003, 528 s. + il. (Anna Wickiewicz)	173

SPRAWOZDANIA

REPORTS

BERICHTE

Sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej” [Educational session “If not remembrance, then what? Education in places of national remembrance” / Bildungsseminar “Was sonst, wenn nicht Gedenken? Bildungsaktivitäten in Gedenkstätten”], Łambinowice, 28 maja 2009 r. (Magdalena Kruk-Kuchcińska)	181
Sesja popularnonaukowa pt. „Przystanek Lamsdorf. Powstańcy warszawscy w Stalagu 344 Lamsdorf” [Popular science session “Stop Lamsdorf. The Warsaw Insurgents at Stalag 344 Lamsdorf” / Populär-wissenschaftliche Tagung „Haltestelle Lamsdorf. Die Warschauer Aufständischen im Stalag 344 Lamsdorf“] Łambinowice, 6 października 2009 r. (Przemysław Jagieła)	185
Międzynarodowa konferencja naukowa pt. „W niewoli i na wolności. Losy jeńców wojennych w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu” [International scientific conference entitled: “In the captivity and at large. The vicissitudes of Prisoners-of-War in the years of WW2 and after the end of it” / In der Gefangenschaft und in der Freiheit. Das Schicksal der Kriegsgefangenen in Zeiten des Zweiten Weltkrieges und danach], Łambinowice, 4 grudnia 2009 r. (Renata Kobylarz)	191
Rozstrzygnięcie konkursu na projekt edukacyjny pt. „Póki nie jest za późno” [Settling the contest for an educational project „Until it is not too late” / Ergebnisse des Wettbewerbs „Solange es nicht zu spät ist”], Łambinowice, 28 maja 2009 r. (Renata Kobylarz)	199

KALENDARIUM

CALENDAR OF EVENTS

KALENDER

Kalendarium łambinowickie (styczeń–grudzień 2009 r.) [The Łambinowice calendar of events (January – December 2009) / Der Lamsdorfer Kalender (Januar bis Dezember 2009)] (Iwona Biegun)	205